

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС ПРАКТИКИ

**ВИРОБНИЧА ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧА ПРАКТИКА
(В ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ)**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Історія)»
Спеціальність 014 (за предметними спеціальностями)
Спеціалізація 014.03 Історія
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
історії України і методики
викладання історії
Протокол № 7 від 29 січня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва практики	Виробнича історико-краєзнавча практика (в закладах позашкільної освіти)
Викладач (-і)	Королько Андрій Зіновійович
Контактний телефон викладача	0342-59-60-06
Е-mail викладача	andrii.korolko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Середа 15.00 год.
2. Анотація до виробничої історико-краєзнавчої практики (в закладах позашкільної освіти)	
<p><u>Виробнича історико-краєзнавча практика (в закладах позашкільної освіти)</u> є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття освітнього рівня бакалавра з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 014 «Середня освіта (за предметними спеціальностями)» спеціалізації 014.03 Історія. Відповідно до навчального плану виробничу історико-краєзнавчу практику (в закладах позашкільної освіти) проходять студенти у четвертому семестрі. Базами проведення практики виступають заклади позашкільної освіти м. Івано-Франківська: Центр патріотичного виховання учнівської молоді імені Степана Бандери Івано-Франківської міської ради, Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради, Центр туризму і краєзнавства учнівської молоді Івано-Франківської міської ради, Мала академія наук учнівської молоді Івано-Франківської міської ради, Івано-Франківське обласне відділення Малої академії наук України, Івано-Франківський обласний державний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді. Студенти заочної форми навчання можуть проходити практику у ЗПО по місцю свого проживання.</p>	
3. Мета та цілі виробничої історико-краєзнавчої практики (в закладах позашкільної освіти)	
<p>Метою виробничої історико-краєзнавчої практики (в закладах позашкільної освіти) є засвоєння і поглиблення теоретичних та практичних знань, умінь і навичок студентів, сучасних методів, форм організації та знарядь праці в галузі майбутнього фаху, формування у них на базі одержаних у закладі вищої освіти знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час викладацької роботи в реальних умовах педагогічного процесу, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов; виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати у практичній діяльності. Практика передбачає підготовку випускників як фахівців – керівників гурткової роботи і вчителів історії в закладах позашкільної освіти і закладах загальної середньої освіти, які здатні до впровадження традиційних та інноваційних технологій навчання в професійній діяльності.</p> <p>Основні цілі виробничої історико-краєзнавчої практики (в закладах позашкільної освіти) – забезпечити зв'язок теоретичних знань фахових дисциплін з реальним педагогічним процесом, використання їх у розв'язанні конкретних навчальних, розвивальних та виховальних завдань; розвивати в практикантів уміння проводити гурткові і факультативні заняття в закладах</p>	

позашкільної освіти і закладах загальної середньої освіти з використанням сучасних методів і прийомів навчально-пізнавальної діяльності; формувати у студентів психологічну готовність до роботи в закладах позашкільної освіти і закладах загальної середньої освіти; поглиблювати теоретичні знання студентів з фахових дисциплін і на основі індивідуальних завдань вивчення передового педагогічного досвіду керівників гурткової роботи, виробити творчий підхід до педагогічної діяльності; формувати вміння проводити науково-дослідницьку роботу; формувати в майбутніх керівників гурткової роботи і учителів педагогічні вміння і навички, що сприяють розвиткові професійних якостей педагога, потреби в педагогічній самоосвіті; розвивати в практикантів уміння здійснювати виховну роботу; сприяти становленню особистості студента-практиканта; вивчати документацію закладу позашкільної освіти: план роботи ЗПО, особові справи і психофізіологічні особливості вихованців гуртків/секцій, щоденники, журнали планування та обліку роботи гуртка/секції; проводити гурткові/секційні заняття (не менше 2 занять різного типу), виховний захід з предмету; проводити психолого-педагогічні спостереження за вихованцями гуртка/секції, виявляти їхні вікові та індивідуальні особливості, рівень розвитку, рівень вихованості; та ін.

4. Програвні компетентності та результати навчання

Виробнича історико-краєзнавча практика (в закладах позашкільної освіти) покликана розвинути наступні компетентності:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання, потребує інтеграції знань і прийняття рішень у практиці викладання історії в основній (базовій) школі і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі;

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1 – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, а також до використання знань у практичних ситуаціях;

ЗК 2 – знання й повноцінне розуміння предметної області та професійної діяльності;

ЗК 3 – здатність письмово й усно спілкуватися (комунікувати) українською – державною мовою; отримувати і передавати професійну інформацію іноземною мовою;

ЗК 4 – здатність до впевненого, а водночас критичного використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для пошуку, обробки, аналізу, верифікації інформації з різноманітних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі;

ЗК 6 – Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності з дотриманням етичних норм і цінностей сучасного суспільства, діяти громадсько і соціально відповідально та з почуттям поваги до оточуючих;

ЗК 7 – здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, забезпечувати особисту та групову відповідальність за дотримання виконавської дисципліни, вміння визначати і наполегливо реалізовувати поставлені завдання і взяті обов'язки;

ЗК 8 – здатність генерувати нові ідеї, зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства, вміння диференціювати традиційні та інноваційні способи вирішення завдань та знаходити межі їхнього застосування у навчальному процесі;

ЗК 9 – здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я, вести здоровий спосіб життя, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з

учасниками освітнього процесу, використовувати рухову активність для відпочинку;

ЗК 10 – здатність поважати мультикультурність і різноманітність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу;

фахові компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей (ФК):

ФК 1 – здатність перенесення системи знань із вітчизняної і всесвітньої історії, необхідної для роботи в навчальних закладах загальної середньої освіти, у професійну діяльність;

ФК 2 – здатність забезпечувати навчання учнів українською – державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області історії та суспільствознавства;

ФК 3 – здатність здійснювати цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей, застосовувати під час організації навчально-виховного процесу ефективні методики й технології;

ФК 4 – здатність застосовувати інтерактивні методи і сучасні освітні технології навчання, формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами історичних і суспільствознавчих предметів, інтегрованого навчання;

ФК 5 – здатність здійснювати контроль та об'єктивне оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання;

ФК 6 – здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку, спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них;

ФК 7 – здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог безпеки життєдіяльності і законодавства щодо охорони життя і здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами); використання під час освітнього процесу здоров'язбережувальних технологій;

ФК 8 – здатність до здійснення рівноправної та особистісно-зорієнтованої взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства;

ФК 9 – здатність усвідомлювати суспільний статус і призначення професійної діяльності вчителя історії, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокореляцію своїх професійних якостей, аналізувати, досліджувати та поширювати передовий педагогічний досвід;

компетентності предметної спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія) (ПК):

ПК 4 – здатність інтегрувати набуті знання з історичних та інших гуманітарних наук в самостійну систему, виявляти цілісність знань та умінь;

ПК 5 – здатність розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, володіти базовими знаннями української та світової культури в контексті готовності майбутніх фахівців до спілкування у мультикультурному середовищі на основі толерантності, діалогу і співробітництва;

ПК 6 – здатність здійснювати критичний аналіз різних джерел інформації та наукового пізнання, використовувати їх у професійній діяльності;

ПК 7 – знання наукових основ історії та методики її навчання, організації процесу пізнання та виховання учнів різних вікових категорій; здатність здійснювати дослідження з історії України, всесвітньої історії, методики навчання історії;

ПК 9 – здатність використовувати в професійній діяльності нові підходи до шкільної історичної освіти в умовах багатокультурного суспільства та процесу євроінтеграції, з метою формування історичної свідомості, національної пам'яті, здійснення громадянсько-

патріотичного виховання;

ПК 10 – здатність до педагогічної рефлексії та дисемінації педагогічного досвіду.

Програмні результати навчання студента, які формуються під час проходження виробничої історико-краєзнавчої практики (в закладах позашкільної освіти).

програмні результати навчання (РН), спільні для всіх предметних спеціальностей:

РН 1 – відтворювати основні концепції та принципи педагогіки і психології, сучасних освітніх технологій; враховувати в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів;

РН 2 – демонструвати вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання;

РН 3 – називати і аналізувати методи цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікувати форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти;

РН 4 – здійснювати добір і застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично оцінювати результати їх навчання та ефективність уроку;

РН 5 – вибирати відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізувати динаміку особистісного розвитку учнів, визначати ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них;

РН 6 – називати і пояснювати принципи проектування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками;

РН 7 – демонструвати знання основ фундаментальних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперувати базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності;

РН 8 – генерувати обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами;

РН 9 – застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності;

РН 10 – демонструвати володіння сучасними технологіями пошуку наукової інформації для самоосвіти та застосування її у професійній діяльності;

РН 11 – виявляти навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, пояснювати необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності;

РН 12 – аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей;

РН 13 – демонструвати знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, обґрунтовувати необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та прийняття рішень

на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні;

програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 4 – демонструвати інтегроване мислення, пояснювати цілісну картину суспільно-історичного розвитку через міжпредметні зв'язки;

ПРН 5 – використовувати краєзнавчу складову курсу історії для активізації пізнавальної діяльності учнів; організувати позакласну гурткову роботу, музейну, пам'ятко-охоронну, народознавчу роботу, спрямовану на збереження і використання історико-культурної спадщини України та світу з навчальною, науковою і просвітницькою метою;

ПРН 6 – працювати з джерелами інформації, вміти їх аналізувати, синтезувати, порівнювати та інтегрувати їх у зміст навчання історії, представляти та обговорювати відображені в них факти, явища, події, визначати власну позицію щодо суперечливих питань;

ПРН 7 – Знати зміст шкільних курсів історії, проектувати і здійснювати навчальний процес, обирати оптимальні компетентісно орієнтовані методики навчання історії і суспільствознавства за допомогою сучасних інноваційних технологій, вміти оцінювати та відслідковувати динаміку особистісного розвитку учня/учениці;

ПРН 9 – цінувати різноманіття та мультикультурність світу; ідентифікувати себе у системах загальнолюдських і національних цінностей, керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва;

ПРН 10 – усвідомлювати призначення професійної діяльності вчителя історії і стійко прагнути до набуття та вдосконалення професійних компетентностей.

5. Організація практики

Обсяг виробничої історико-краєзнавчої практики (в закладах позашкільної освіти)

лекції	–
семінарські заняття / практичні / лабораторні	–
самостійна робота	90

Ознаки практики

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
4-й семестр	014 Середня освіта (Історія)	2	нормативний

Тематика (етапи) практики

Етапи	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Розробка календарного графіку проходження практики. Узгодження його з керівником-методистом та факультетським керівником практики	–	–	2
Підготовка психолого-педагогічного щоденника студента-практиканта	–	–	4
Розробка конспектів гурткових/секційних занять (не менше двох) та їх проведення	–	–	30
Розробка конспекту виховного заходу та його проведення	–	–	20
Підготовка психолого-педагогічної характеристики на вихованця гуртка/секції	–	–	8
Виконання індивідуального завдання практики	–	–	8

Аналіз гурткового/секційного заняття, відвіданого студентом	–	–	4
Оформлення звіту практики	–	–	4
Підготовка усієї документації практики			10
ЗАГ:	–	–	90

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Підсумковий контроль рівня знань та успішності студентів з виробничої історико-краєзнавчої практики (в закладах позашкільної освіти) відбувається у формі <i>заліку</i> . Підсумкова оцінка (максимум 100 балів) визначається як сума балів за такі види контролю: оцінка фахової підготовки (максимально – 20 балів), оцінка володіння методикою викладання (максимально – 20 балів), оцінка методичної роботи (максимально – 10 балів), оцінка проведеного виховного заходу (максимально – 15 балів), оцінка психолого-педагогічної характеристики на вихованця гуртка/секції (максимально – 15 балів), оцінка індивідуального завдання (максимально – 10 балів), оцінка письмового звіту і його захисту (максимально – 10 балів).		
Критерії оцінювання матеріалів практики	Шкала оцінювання:		
	Університетська	Національна	Шкала ЄКТС
	90-100	відмінно	А
	80-89	добре	В
	70-79		С
	60-69	задовільно	В
	50-59		Е
	26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX
	1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F
	<p>Оцінювання виробничої історико-краєзнавчої практики (в закладах позашкільної освіти) здійснюється за 100-бальною шкалою та включає суму балів за сімома видами контролю: оцінка фахової підготовки; оцінка володіння методикою викладання; оцінка методичної роботи; оцінка проведеного виховного заходу; оцінка психолого-педагогічної характеристики на вихованця гуртка/секції; оцінка індивідуального завдання; оцінка письмового звіту і його захисту.</p> <p>Оцінка «відмінно» (90–100 балів) ставиться за умов виконання студентом повного обсягу програми практики та індивідуальних завдань керівників; гурткові/секційні заняття й виховні заходи було проведено на високому науковому й організаційно-методичному рівнях, студентом обґрунтовано висувалися, ефективно вирішувалися навчально-виховні завдання, раціонально застосовувалися різноманітні методи навчання та прийоми активізації вихованців гуртків/секцій із врахуванням їх вікових особливостей та індивідуальних відмінностей, підтримувалася дисципліна; якщо студент виявив знання психолого-педагогічної теорії й творчу самостійність у доборі навчального і</p>		

дидактичного матеріалу в процесі побудови й аналізу занять. Також:

1. повністю реалізовано виховний, освітній, розвивальний потенціал гурткових/секційних занять;

2. методичні прийоми відповідають умовам навчання та поставленим цілям;

3. правильно встановлено послідовність і співвідношення тренувальних вправ;

4. практикант дає чіткі й методично грамотні установки на виконання вихованцями гуртка/секції практичних вправ (заповнення таблиць, карт тощо);

5. правильно розподіляє час гурткового/секційного заняття;

6. практикант за власною ініціативою виготовив навчальні приладдя та вміло використовував їх на гуртковому/секційному занятті, а також достатньо застосовував технічні засоби навчання;

7. студент помічає помилки вихованців гуртка/секції і вчасно, коректно їх виправляє;

8. практикант використовує різні способи активізації вихованців гуртка/секції на занятті з урахуванням їх вікових особливостей і здійснює індивідуальний підхід до школярів;

9. студент уміє забезпечити мотивацію і викликати зацікавленість вихованців гуртка/секції до матеріалу, що вивчається;

10. грамотно використовує наочність, ТЗН, як наявні, так і самостійно виготовлені;

11. час від часу користується конспектом; у ході гурткового/секційного заняття може скоригувати свою діяльність;

12. брав активну участь в аналізі відвіданих гурткових/секційних занять і виховних заходів;

13. долав труднощі, володів аудиторією вихованців гуртка/секції, застосовував індивідуальний та диференційований підхід до школярів;

14. підготовка чітко, логічно структурованого звіту, що відповідає вимогам оформлення звітної документації та включає самооцінку власної діяльності;

15. здав у визначений термін правильно оформлену документацію;

16. студент проявив себе як організований, сумлінний, творчий під час виконання різних видів роботи в закладі позашкільної освіти, завоював повагу та авторитет серед вихованців гуртка/секції, батьків і педагогічного колективу ЗПО, методистів, керівників педпрактики.

Оцінка «добре» (70–89 балів) ставиться за умов, якщо студент навчальні та виховні заходи провів на високому науковому і методичному рівнях, успішно вирішував навчальні та виховні завдання, однак недостатньо ефективно використовував окремі методичні прийоми активізації вихованців гуртка/секції; якщо студент виявив знання психолого-педагогічної теорії у доборі навчального і

дидактичного матеріалу, але припускався незначних помилок у побудові й проведенні занять:

1. має розгорнуті плани-конспекти усіх проведених гурткових/секційних занять і виховних заходів. Якість складених студентом планів-конспектів і проведених ним гурткових/секційних занять і виховних заходів оцінена методистами на «відмінно» або на «добре» відповідно до встановлених критеріїв.

2. не до кінця реалізовано виховний, освітній, розвивальний потенціал гурткового/секційного заняття;

3. методичні прийоми раціональні, відповідають умовам навчання та поставленим цілям;

4. в основному правильно встановлено послідовність і співвідношення тренувальних вправ;

5. практикант іноді робить несуттєві помилки, які сам виправляє, а також помічає і виправляє більшість помилок вихованців гуртка/секції;

6. практикант володіє різними способами активізації вихованців гуртка/секції на занятті, але не завжди здійснює індивідуальний підхід до них;

7. студент уміє викликати інтерес вихованців гуртка/секції до більшості видів роботи, що проводяться на занятті;

8. використовує наявні й самостійно виготовлені наочні посібники, але методика їх використання не завжди раціональна;

9. епізодично користується конспектом протягом гурткового/секційного заняття і в деяких випадках може скоригувати свою заплановану діяльність;

10. здав у визначений термін правильно оформлену документацію;

11. має недостатній рівень самоаналізу, творчості, ініціативності;

12. серед вихованців гуртка/секції, батьків, педагогічного колективу закладу позашкільної освіти, методистів і класних керівників добре себе зарекомендував.

Оцінка «задовільно» (50–69 балів) ставиться якщо студент у реалізації навчально-виховних завдань помилявся, недостатньо ефективно застосовував психолого-педагогічну теорію, методи та прийоми навчання, недостатньо активізував пізнавальну діяльність вихованців гуртка/секції, не завжди був спроможний встановити контакт з ними, під час аналізу занять не виявляв чи не розумів сутності й причин своїх помилок та недоліків. Також:

1. якість складених студентом планів-конспектів і проведених ним гурткових/секційних занять і виховних заходів оцінена методистами на «задовільно» відповідно до встановлених критеріїв;

2. не до кінця реалізовано виховальний, освітній, розвивальний потенціал гурткового/секційного заняття;

3. методичні прийоми не завжди відповідають меті;

	<p>4. мають місце порушення послідовності вправ і співвідношення тренувальних вправ;</p> <p>5. студент часто допускається своїх помилок, не помічає в багатьох випадках помилок вихованців гуртка/секції;</p> <p>6. недостатньо володіє способами активізації вихованців гуртка/секції на занятті, не здійснює індивідуальний підхід до них;</p> <p>7. уміє викликати інтерес до деяких видів роботи на гуртковому/секційному занятті;</p> <p>8. при проведенні гурткових/секційних занять у практиканта зустрічаються деякі труднощі та виникає потреба у допомозі керівника гуртка/секції або методиста;</p> <p>9. студент мало і не завжди раціонально використовує наочні посібники, не виготовляє їх самостійно;</p> <p>10. студент постійно користується конспектом і не може скоригувати свою діяльність в ході гурткового/секційного заняття.</p> <p>11. здав вчасно документацію, в яку можуть бути внесені незначні доповнення і поправки за вказівкою групового керівника виробничої історико-краєзнавчої практики;</p> <p>12. загальна оцінка діяльності в закладі позашкільної освіти студента – практиканта з боку вихованців гуртка/секції, батьків, керівника гуртка/секції, керівників виробничої історико-краєзнавчої практики «задовільна».</p> <p>Оцінка «незадовільно» (1–49 балів) ставиться за умов, коли за період практики виявлено неготовність студента до навчально-виховної роботи в закладі позашкільної освіти в наслідок слабких знань з базових предметів і методики їх викладання, або недобросовісного ставлення до своїх обов'язків. Якість складених студентом планів-конспектів і проведених ним гурткових/секційних занять і виховних заходів оцінена методистами на «незадовільно» відповідно до встановлених критеріїв. Порушення техніки безпеки, трудової дисципліни також може стати підставою для оцінки «незадовільно».</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Відвідування та активна участь студентів під час всіх етапів практики є обов'язковою умовою успішного її складання. За умови відсутності студента (-ки) з вагомих причин практика переноситься в рамках семестру, якщо поважних причин немає виставляється негативна оцінка за практику. Студент, який провів усі форми практики, отримав позитивну характеристику із ЗПО і вчасно здав документи практики допускається до складання заліку</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Форма підсумкового контролю – залік. Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість, індивідуальний навчальний план, залікову книжку студента. У разі отримання негативної оцінки під час складання заліку студенту надається можливість повторного складання заліку за умови доопрацювання звіту й індивідуального завдання. За умови отримання негативної</p>

	<p>оцінки з практики під час ліквідації заборгованості комісії студент відраховується з університету.</p> <p>Підсумки проведення виробничої історико-краєзнавчої практики (в закладах позашкільної освіти) обговорюються на засіданні кафедри історії України і методики викладання історії, а загальні результати практики підсумовують на засіданні вченої ради факультету історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p>
7. Політика виробничої історико-краєзнавчої практики (в закладах позашкільної освіти)	
<p>Академічна доброчесність:</p> <p>У Прикарпатському університеті навчальний процес побудований на основі дотримання принципів академічної доброчесності, прозорості та законності роботи. Як викладач, так і студент (-ка), повинні дотримуватися Положення про запобігання академічному плагіату (http://surl.li/dztjc), Положення про запобігання академічного плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти (http://surl.li/evnhu), Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (http://surl.li/eonvn).</p> <p>У випадку запозичених робіт, відсутності посилань на використані джерела, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач виставляє негативну оцінку та пропонує студенту повторно виконати необхідний вид роботи.</p> <p>Виконання усіх завдань виробничої історико-краєзнавчої практики (в закладах позашкільної освіти) обов'язкове.</p> <p>Відвідування виробничої практики є обов'язковою умовою успішного складання заліку. За умови відсутності студента(-ки) на базі практики з поважної причини здобувач освіти має право на повторне проходження практики за умови надання відповідних документів та за рішенням керівництва підрозділу університету. У разі дистанційної/змішаної форми організації праці практики в закладі позашкільної освіти, здобувач освіти має право проходити практику у відповідній формі ЗПО.</p> <p>Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (http://surl.li/epwgcc).</p>	
8. Рекомендована література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Агаркова М. Особливості використання експонатів шкільного музею у процесі викладання історії та позаурочній роботі. <i>Збірник наукових праць [Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди]. Серія : «Історія та географія»</i>. 2011. Вип. 41. С. 161–164. 2. Баженов Л. В. Проблема упорядкування краєзнавчих навчальних дисциплін. <i>Всеукраїнська нарада з питань викладання навчального курсу «Основи краєзнавства» у закладах вищої освіти. Матеріали та документи. Київ, 24 травня 2018 р.</i> Київ, 2018. С. 28–31. 3. Биковська О. В. Позашкільна освіта і компетентнісний підхід. <i>Освіта для сучасності = Edukacja dla współczesności : зб. наук. пр. : у 2 т. / М-во освіти і науки України, НАПН України, НПУ імені М. П. Драгоманова та ін.</i> Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. Т. 1. С. 269–276. 4. Биковська О. В. Теоретико-методичні основи позашкільної освіти. <i>Директор школи, ліцею, гімназії</i>. 2012. № 2. С. 24–30. 5. Биковська О. Педагогіка позашкільної освіти як субдисципліна педагогіки. <i>Рідна школа</i>. 2016. 	

№ 11–12. С. 48–53.

6. Биковська О. Позашкільна освіта: міжнародний досвід і кращі практики громадянського виховання дітей і молоді : моногр. Суми : Університетська книга, 2017. 176 с.

7. Биковська О. Позашкільна освіта: навчальні програми закладів вищої освіти / за ред. проф. О. В. Биковської; укл. доц. Н. В. Кардаш, доц. Л. М. Олексюк-Казо та ін. Київ : НПУ, 2017. 82 с.

8. Бугрій В. Теоретичні засади туристсько-краєзнавчої роботи в сучасній загальноосвітній школі України. *Вісник ЛНУ імені Т. Шевченка*. Луганськ, 2010. № 16. С. 169–174.

9. Верменич Я. В. Суб'єктивні межі та об'єктивні можливості історичного краєзнавства: деякі міркування щодо осмислення шляхів місцевої історії. *Український історичний журнал*. 2008. Вип. 2. С. 129–144.

10. Волинець І. Якою має бути МАНівська робота. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2006. № 10. С. 10–12.

11. Всесвітня декларація про забезпечення виживання, захисту і розвитку дітей. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_075

12. Всеукраїнський конкурс-захист науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України. *Історія України*. 2009. № 22–24. С. 54–63.

13. Гайда Л. Формування нормативно-правової бази діяльності музеїв при навчальних закладах України. *Краєзнавство. Науковий журнал*. 2011. № 3. С. 49–56.

14. Гайда Л. Краєзнавча експедиція як форма діяльності шкільного музею. *Краєзнавство. Науковий журнал*. 2010. № 1–2. С. 178–185.

15. Гуменюк Г. М. Формування національної самосвідомості учнів середнього шкільного віку засобами туристсько-краєзнавчої роботи. Івано-Франківськ, 2008. 158 с.

16. Дем'яненко В. Б., Сержожников О. М. Сучасний стан проблеми активізації дослідницької діяльності учнів Малої академії наук України. *Наукові записки Малої академії наук України [Текст]: зб. наук. праць*. Київ, 2016. Вип. 8. С. 80–90.

17. Дерев'янюк Н. Формування громадянської культури слухачів гуртків Івано-Франківського обласного відділення МАН у закладах нового типу. *Ідея опіки дітей і молоді в історико-педагогічній науці [Текст]: збірник наукових праць*. Івано-Франківськ, 2005. С. 283–286.

18. Дитячо-юнацький туризм і краєзнавство в Україні та формування гармонійно розвиненої творчої особистості. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції. (Івано-Франківськ, 26–28 травня 2009 р.) / за ред. Завгородньої Т. К. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2009. 228 с.

19. Договір про заснування Європейської Спільноти (консолідована версія станом на 1 січня 2005 року). Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_017/print1510032979532000

20. Дослідницька робота МАН. *Рідна школа*. 2008. № 7–8. С. 43–57.

21. Європейська соціальна хартія. Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_062

22. Загальна декларація прав людини. Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_015

23. Закон України «Про освіту». Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

24. Закон України «Про охорону дитинства». Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>

25. Закон України «Про позашкільну освіту». Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1841-14>

26. Закон України «Про позашкільну освіту». *Освіта України : нормативно-правові документи : зб. нормат. док. / голов. ред. В. Г. Кремень*. Київ : Міленіум, 2001. С. 229–251. (Нормативно-правові документи).

27. Збірник нормативно-правових актів у сфері захисту прав дітей. Київ : Юнісеф, 2002. 318 с.

28. Івано-Франківське обласне відділення МАН [сайт]. Режим доступу: <http://ivano-frankivsk.man.gov.ua/>

29. Історичне краєзнавство. Як написати науково-дослідницьку роботу: запитання та відповіді / І. А. Коляда, Я. М. Камбалова, О. Ю. Кирієнко; [відп. за вип. канд. філос. н. Лісовий О.В., Неділько С.В.]. Київ, 2021. 172 с.

30. Караманов О. Музейна педагогіка в навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи. *Освіта та педагогічна наука*. 2012. № 3 (152). С. 5–12.
31. Караманов О. Музей – школа – університет : особливості педагогічної взаємодії в сучасному «суспільстві знань». *Освіта та педагогічна наука*. 2013. № 4. С. 44–50.
32. Коляда І. А., Кирієнко О. Ю. Юні історики-дослідники : навч.-метод. посіб. з історії України / [відп. за вип. О. Лісовий]. Київ, 2015. 371 с.
33. Королько А. Гурткова історико-краєзнавча робота у закладах вищої освіти: зміст та особливості. *Історико-краєзнавча діяльність у закладах освіти в умовах Нової української школи. Збірник тез доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Івано-Франківськ, 18 травня 2023 р.* / За наук. ред. М. Ю. Косила і А. З. Королька. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2023. С. 10–19. Режим доступу: <https://kiu.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/56/2023/12/materialy-zbirnyka-konferentsii-istoryko-kraieznavcha-diiialnist-u-zakladakh-osvity-v-umovakh-nush.-m.-ivano-frankivsk.-18.05.2023-r.-maket.pdf>
34. Королько А. Наступність дослідницько-пошукової краєзнавчої роботи закладів загальної середньої і вищої освіти. *Історико-краєзнавчі дослідження в умовах нової української школи: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (16 листопада 2022 року в режимі онлайн) / упоряди.: Завалевський Ю.І., Дубовик О.А., Коломоєць Г.А., Максимець Д.С., Боднарюк С.М.* Чернівці: Букрек, 2022. С. 46–57.
35. Королько А. Історико-краєзнавча робота у закладі вищої освіти як складова частина популяризації вивчення історії Прикарпаття. *Історико-краєзнавча діяльність у закладах освіти: проблеми і перспективи. Збірник тез доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Івано-Франківськ, 22 квітня 2021 р.* / За наук. ред. М. Ю. Косила і А. З. Королька. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2022. С. 15–22. Режим доступу: <https://kiu.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/56/2022/12/Матеріали-збірника-конференції-Історико-краєзнавча-діяльність-у-закладах-освіти.-2022.-Ред.-№2.pdf>
36. Королько А. Історико-краєзнавча робота у закладах вищої освіти (на прикладі гуртка «Історичне краєзнавство» Івано-Франківського обласного державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді). *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Наукова еліта у розвитку держав».* Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2020. С. 107–111.
37. Королько А., Перегінець О. Використання інструментів гейміфікації у позашкільній історичній освіті. *Молодь і ринок. Щомісячний науково-педагогічний журнал*. 2023. № 2 (210). С. 98–104. Режим доступу: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/273961/271347>
38. Королько А., Коляда І., Камбалова Я. Реалізація інноваційної освітньої практики сучасного музею та музейно-педагогічна програма як соціальна технологія. *Проблеми дидактики історії: збірник наукових праць*. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. Вип. 14. С. 96–104.
39. Королько А., Прокопів Л., Кречко В. Особливості впровадження музейної педагогіки в сучасному інноваційному освітньому просторі України (на прикладі музеїв міста Коломиї). *Гірська школа українських Карпат*. 2020. № 22. С. 88–94. Режим доступу: <https://scijournals.pnu.edu.ua/index.php/msuc/article/view/4306>
40. Ключкова А. В. Виховання лідерських якостей у юних науковців шляхом залучення їх до науково-дослідницької роботи в територіальному відділенні Малої академії наук. *Обдарована дитина*. 2009. № 7. С. 33–41.
41. Ковбасенко Л. І. Мала академія наук України як пріоритетна форма позашкільної освіти. *Обдарована дитина*. 2001. № 3. С. 30–34.
42. Колотуха О.В. Ресурсний потенціал дитячо-юнацького туризму в Україні. Київ : Укрдержцентр туризму і краєзнавства учнівської молоді, 2005. 116 с.
43. Конвенція ООН про права дитини. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021
44. Концепція позашкільної освіти, розроблена за грантом Президента України на наукове дослідження «Розроблення сучасної концепції позашкільної освіти в умовах децентралізації». Режим

доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/1142017-rp-21950>

45. Косило М. Ю. Передумови становлення туристсько-краєзнавчої роботи в Україні. *Дитячо-юнацький туризм і краєзнавство в Україні: досвід, проблеми, пошук*. Івано-Франківськ : Тіповіт, 2010. С. 37–44.

46. Косило М. Ю. Передумови зародження позашкільної краєзнавчої роботи в Україні. *Краєзнавство. Науковий журнал*. 2011. № 3. С. 37–40.

47. Косило М. Розвиток туристсько-краєзнавчої роботи у позашкільних навчальних закладах України (друга половина ХХ – початок ХХІ століття). Монографія. Івано-Франківськ : Видавництво Кушнір Г. М., 2018. 288 с.

48. Костриця М.Ю., Обозний В.В. Шкільна краєзнавчо-туристична робота. Київ : Вища школа, 1995. 224 с.

49. Курілова В. Туристично-краєзнавча робота в школі як засіб морального та фізичного розвитку підростаючого покоління. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені Г. Сковороди*. Миколаїв, 2015. № 3. С. 147–151.

50. Мазак С., Яцуляк Н. Історичне краєзнавство на уроках суспільних дисциплін та в позаурочний час. *Шкільне краєзнавство Івано-Франківщини. Збірник навчально-методичних матеріалів для вчителів*. Івано-Франківськ, 2016. С. 38–44.

51. Майко С. Шкільний музей як форма додаткової освіти. *Педагогічний пошук*. 2017. № 2. С. 64–66.

52. Маланюк Т. З. Патріотичне виховання учнів основної школи засобами туристсько-краєзнавчої роботи: монографія. Івано-Франківськ, 2017. 304 с.

53. Маланюк Т. З. Туризм і краєзнавство в школі: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2009. 104 с.

54. Методичні рекомендації щодо засад діяльності музеїв історичного профілю дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних навчальних закладів. *Історія України*. 2015. № 13. С. 5–7.

55. Наровлянська М.Д., Наровлянський О.Д., Пустовойт В.О. Шкільний туризм. Київ : Шкільний світ, 2009. 128 с.

56. Неформальне навчання чи неформальна освіта: введення нових термінів чи «підміна понять». Режим доступу: <http://education-ua.org/ua/articles/873-neformalne-navchannya-chi-neformalna-osvita-vvedennya-novikh-terminiv-chi-pidmina-ponyat>

57. Нормативна база діяльності музеїв навчальних закладів системи Міністерства освіти і науки України / МОН України, УДЦТК учн. молоді; уклад. Матюшенко О.К., Савченко Н.В. Київ : УДЦТК, 2006. 28 с.

58. Організація відпочинку та оздоровлення дітей : концепції, технології, досвід / [Биковська О. В. (кер. авт. кол.), Вагнер С. І., Горбинко В. М. та ін.]. Київ : Держ. ін-т проблем сім'ї та молоді, 2004. 208 с.

59. Позашкільна освіта в Україні : навч. посіб. / [Биковська О. В., Бут С. В., Дмитренко О. П. та ін. ; за ред. О. В. Биковської]. Київ : ІВЦ АЛКОН, 2006. 224 с.

60. Позашкільна освіта: концептуальні засади в умовах реформування системи освіти України. Режим доступу: <http://education-ua.org/ua/articles/435-pozashkilna-osvita-kontseptualni-zasadi>

61. Позашкільний туризм і краєзнавство в Україні: історія та сьогодення / упор. Н. Савченко, М. Косило, О. Наровлянський. Івано-Франківськ : Тіповіт, 2010. 408 с.

62. Положення про позашкільний навчальний заклад. *Книга керівника позашкільного навчального закладу. Довідково-методичне видання / упор. З.М. Рудакова, Л.М. Павлова*. Харків : Торгсінг плюс, 2006. С. 66–76.

63. Положення про Малу академію наук учнівської молоді. Затверджене наказом Міністерством освіти і науки України від 09.02.06 р., № 90. *Інформ. збірник Міністерства освіти і науки України*. 2006. Берез. (№ 20). С. 51–61.

64. Положення про музей при навчальному закладі, який перебуває у сфері управління

Міністерства освіти і науки України. *Інформ. зб. МОН України*. 2014. № 1195. С. 23–27.

65. Положення про музей при закладі освіти системи міністерства освіти України. *Туризм і краєзнавство. Інформаційно-методичний вісник. №9. Спецвипуск «Шкільне краєзнавство»*. Київ, 1998. С. 17–23.

66. Положення про організацію та проведення практики у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ, 2023. Режим доступу: https://vvn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/128/2018/05/pol_pro.pdf

67. Програми з позашкільної освіти туристсько-краєзнавчого та військово-патріотичного напрямів. Збірник програм / заг. ред. М.Ю. Косило, В.Є. Кімакович. Івано-Франківськ : Фоліант, 2018. 540 с.

68. Прокопчук В. С. Шкільне краєзнавство. Навчальний посібник. Київ : Видавництво Кондор, 2011. – 338 с.

69. Прожога В. Музейна педагогіка: залучення молоді до вивчення та збереження історичної спадщини. *Педагогічна майстерня*. 2018. С 23–27.

70. Реєнт О. П. Освітнє краєзнавство як загальнодержавна справа. *Всеукраїнська нарада з питань викладання навчального курсу «Основи краєзнавства» у закладах вищої освіти. Матеріали та документи. Київ, 24 травня 2018 р.* Київ, 2018. С. 11–16.

71. Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) «Про основні компетенції для навчання протягом усього життя». Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_975

72. Стежками рідного краю. На допомогу вчителям та класним керівникам загальноосвітніх закладів / Під редакцією М. Вереса. Івано-Франківськ, 2008. 170 с.

73. Стратегія розвитку позашкільної освіти / за ред. проф. О.В. Биковської. Київ : ІВЦ АЛКОН, 2018. – 96 с.

74. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020», схвалена Указом Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

75. Сущенко Т. І. Позашкільна педагогіка: теорія, історія, практика. Київ : Праймдрук, 2011. 298 с.

76. Теоретико-методичні основи виховання творчої особистості учнів в умовах позашкільного навчального закладу: матеріали науково-практичної конференції (Київ, 30–31 березня 2006 р.). Київ : Київ : Грамота, 2006. 183 с.

77. Теоретичні і методичні засади організації практики у закладах вищої педагогічної освіти: аналітичні матеріали / М.П. Вовк, Ю.В. Грищенко, С.О. Соломаха, Н.О. Філіпчук; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. 2022. 278 с. Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/731924/1/АНАЛІТИЧНІ%20МАТЕРІАЛИ.pdf>

78. Треф'як Я. Теоретичні основи краєзнавства. *Шкільне краєзнавство Івано-Франківщини. Збірник навчально-методичних матеріалів для вчителів*. Івано-Франківськ, 2016. С. 5–13.

79. Треф'як Я. Позакласна краєзнавча робота як один із засобів національного виховання дітей та учнівської молоді. *Шкільне краєзнавство Івано-Франківщини. Збірник навчально-методичних матеріалів для вчителів*. Івано-Франківськ, 2016. С. 13–21.

80. Треф'як Я. Методика краєзнавчої роботи в національній школі. Івано-Франківськ, 2002. 110 с.

81. Удовиченко І. Музейна педагогіка : теорія і практика : науково-методичний посібник. Київ : Логос, 2017. 72 с.

82. Шавалда Л. Музейна педагогіка : від традицій співпраці до використання нових педагогічних технологій. *Рідна школа*. 2014. № 12. С. 52–56.

83. Biała Książeczka. Współpraca młodzieży w Europie. Kraków, 2004. 88 s.

84. Vukovska O. Theoretical and methodological principles of non-formal education in Ukraine. *Wczesna edukacja dziecka. – Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, Instytut Pedagogiki Przedszkolnej i Szkolnej*. Numer I. Kraków : Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, 2012. P. 125–130.

85. Kovalčíková I. Úvod do pedagogiky. Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta, 2007. 152 st.